

здатністю інтегрувати цифрові рішення та ефективністю реалізації глобальних інвестиційних проєктів у сфері сталого транспорту.

Список використаних джерел:

1. Русакова Т. І. Посібник до вивчення дисципліни «Технології основних виробництв», частина I. Машинобудування та металургія: навч. посіб. Дніпро: Журфонд, 2021. 96 с.
2. Alstom forecasts softer cash flow after strong annual beat, shares fall. URL: <https://www.reuters.com/business/alstom-forecasts-higher-margin-after-reporting-strong-yearly-cash-flow-2025-05-14/>.
3. Siemens Mobility wins share of 2.8 billion euro contract with Deutsche Bahn. URL: <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/siemens-mobility-wins-share-28-billion-euro-contract-with-deutsche-bahn-2025-02-11/>.

Канд. екон. наук Огданський К. М.

Університет митної справи та фінансів (Україна)

**ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР ТРАНСФОРМАЦІЇ
ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ДЕКАРБОНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

У сучасних умовах загострення глобальних кліматичних викликів і посилення екологічних стандартів функціонування промисловості особливої актуальності набуває трансформація державної промислової політики. У цьому контексті металургійна галузь, яка є однією з найбільш енергоємних та вуглецевоінтенсивних складових економіки, потребує системного технологічного оновлення та переходу до екологічно безпечних моделей виробництва. У межах євроінтеграційного курсу України ключову роль у цих процесах відіграє імплементація положень Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, що передбачає дотримання принципів добросовісної конкуренції та трансформацію підходів до державної підтримки. Зокрема, йдеться про її переорієнтацію на горизонтальні напрями, серед яких важливе місце посідають фінансування екологічних ініціатив, розвиток науково-дослідної діяльності, стимулювання інновацій та підвищення кваліфікації трудових ресурсів.

Водночас зазначені трансформаційні процеси відбуваються під впливом глобальних тенденцій декарбонізації, а також впровадження нових інструментів

міжнародного регулювання, зокрема механізму Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM), що створює додатковий тиск на розвиток української металургійної галузі. За таких умов особливої ваги набуває адаптація системи державної підтримки до європейських стандартів та формування ефективної «зеленої» промислової політики як ключової передумови модернізації виробничих потужностей і підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.

Угода про асоціацію з Європейським Союзом акцентує увагу на необхідності забезпечення принципів вільної та добросовісної конкуренції у сфері міжнародної торгівлі. У цьому контексті ключовою умовою надання державної допомоги, яка не призводить до викривлення конкурентного середовища, є трансформація системи державної підтримки в Україні з орієнтацією на так звані горизонтальні напрями. До таких напрямів належать:

- фінансова підтримка екологічних ініціатив та проєктів;
- розвиток науково-дослідної діяльності;
- підвищення кваліфікації та професійної підготовки персоналу;
- поступове виведення з експлуатації технічно та технологічно застарілих підприємств і виробничих потужностей металургійної галузі тощо [1].

Таким чином, реформування політики державної допомоги відповідно до європейських вимог є необхідною умовою підвищення ефективності функціонування галузі. Реалізація таких змін дозволить металургійним підприємствам оптимізувати фінансове навантаження, зокрема у частині витрат, пов'язаних із ліквідацією застарілих виробничих потужностей, та зосередити ресурси на впровадженні інноваційних технологій і розвитку сучасної виробничої бази.

Крім того, нормативно-правові положення Світової організації торгівлі та Угоди про асоціацію передбачають можливість застосування державних інструментів підтримки експорту, зокрема шляхом його кредитування та страхування. Водночас в Україні потенціал цього механізму використовується недостатньо ефективно. Зокрема, діяльність Експортно-кредитного агентства наразі зосереджена переважно на страхуванні ризиків, тоді як у більшості розвинених країн подібні інституції також забезпечують передекспортне фінансування. У цьому зв'язку важливим напрямом стимулювання розвитку

вітчизняної металургійної галузі є активізація торговельної дипломатії та укладення двосторонніх торговельних угод.

У розвиток зазначених підходів до короткострокових інструментів державної підтримки вітчизняної металургійної галузі доцільно віднести фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, надання експортних кредитів, розвиток системи страхування експортних операцій, забезпечення захисту інвестицій, а також сприяння виходу підприємств на нові зовнішні ринки через дипломатичні представництва та торговельні місії. Водночас, з метою оперативного реагування на прояви недобросовісної конкуренції з боку імпорту, можуть застосовуватися захисні заходи, зокрема антидемпінгові та компенсаційні мита, а також тимчасові обмеження імпортних поставок [2].

Разом із тим, стратегічні трансформації у галузі тісно пов'язані з необхідністю досягнення екологічних цілей. Україна, разом із міжнародною спільнотою, взяла на себе зобов'язання до 2030 року скоротити обсяги викидів парникових газів на 40% порівняно з рівнем 1990 року. Водночас процес декарбонізації національної економіки перебуває на початковому етапі, що зумовлено значним рівнем фізичного та морального зносу виробничого обладнання, високою енергоємністю виробництва та значними обсягами шкідливих викидів.

З метою стимулювання скорочення обсягів шкідливих викидів у країнах Європейського Союзу запроваджено систему оподаткування викидів вуглекислого газу, яка характеризується відносно високими ставками. Зокрема, середній рівень податку становить близько 30 євро за тону CO₂, тоді як у Швеції цей показник досягає 140 євро, а у Швейцарії – 87 євро за тону. В Україні податок на викиди вуглекислого газу було суттєво підвищено з 1 січня 2019 року – у 24 рази, до рівня 10 грн за тону CO₂, що, однак, залишається значно нижчим порівняно з європейськими показниками [3].

Загалом країни Європейського Союзу у межах розвитку металургійного сектору орієнтуються на скорочення обсягів викидів парникових газів на 95% порівняно з рівнем 1990 року, що потребує значних фінансових ресурсів. Передбачається, що фінансування буде забезпечуватися через пільгове кредитування, грантову підтримку та прямі субсидії. Зокрема, у межах реалізації

програми European Green Deal у період 2021-2027 років заплановано спрямувати близько 100 млрд євро на підтримку регіонів, що найбільше зазнають впливу процесів декарбонізації [3].

Слід зазначити, що впровадження механізму СВАМ матиме найбільш відчутний вплив саме на металургійну галузь України. Його застосування може спричинити втрати до 700 млн євро ВВП, скорочення бюджетних надходжень та погіршення торговельного балансу, а також створити ризики обмеження доступу до європейського ринку. У короткостроковій перспективі доцільним є досягнення індивідуалізованого режиму застосування СВАМ, що дозволить врахувати специфіку української економіки, а також сприятиме збереженню дієвих торговельно-економічних зв'язків з Європейським Союзом [2].

У довгостроковій перспективі стратегічним пріоритетом для України має стати формування цілісної «зеленої» промислової стратегії як відповіді на глобальні виклики. Її реалізація сприятиме модернізації виробництва, підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної металургійної продукції, інтеграції у глобальні ланцюги створення вартості та активізації інноваційної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Обсяг металоспоживання в Україні знизився на 55%: огляд ринку за підсумками 2022 року. URL: <https://gmk.center/ua/posts/obsyag-metalospozhyvannya-v-ukraini-znizivsya-na-55-oglyad-rinku-za-pidsumkami-2022-roku/>.
2. Логвиненко Є. Вплив лібералізації зовнішньої торгівлі на експорт металопродукції з України. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. № 3. С. 484-496. <https://doi.org/10.35774/econa2024.03.484>.
3. Бабаченко О. І., Тубольцев Л. Г., Меркулов О. Є. Перспективи декарбонізації металургійних технологій. *Фундаментальні та прикладні проблеми чорної металургії*. 2021. № 35. С. 4-33. DOI: 10.52150/2522-9117-2021-35-4-33.